

Brain-be

Belgian Research Action through Interdisciplinary Networks

POLICY BRIEF

Policy Brief n°2-FAR-NL

Tussen Grondrechten en Surveillantie: de neveneffecten van de strijd op radicalisering op Belgische moslims.

Dit rapport onderzoekt de neveneffecten van seiningen en vroegdetectie in het kader van de strijd tegen gewelddadige radicalisering en terrorisme door de politie- en veiligheidsdiensten op het alledaagse leven van Belgische moslims.

Context en onderzoeksvragen

Sinds 9/11 heeft het radicaliserings-en antiterrorismebeleid zich voornamelijk gefocust op zogenaamde moslimradicalisering. Vanuit onderzoek uit het buitenland is gebleken dat ook moslims die niet het voorwerp zijn vervolgingen inzake terrorisme en radicalisering de gevolgen van zo'n maatregelen kunnen ondervinden. Dit onderzoek focust zich op België, om te zien of de resultaten vergelijkbaar zijn. Ons rapport heeft daarom vijf doelstellingen voor ogen.

1. Een eerste doelstelling is om een overzicht te bieden van mogelijke gebeurtenissen die gelinkt zijn met een *seining* (opname in een databank) of een negatief veiligheidsadvies.
2. Een tweede doelstelling is om de materiële en immateriële gevolgen van deze seining of een negatief veiligheidsadvies op het alledaagse leven van onze respondenten in kaart te brengen.
3. Een derde doelstelling is om zicht te krijgen op de manier waarop seiningen of een negatief veiligheidsadvies aangevochten worden door onze respondenten, en welke procedures hierrond bestaan.
4. Een vierde doelstelling is om na te gaan welke impact van deze ervaringen hebben op het vertrouwen in beleid door onze respondenten, en wat hun visie is op surveillantie.
5. Een laatste doelstelling is om een reeks aanbevelingen te formuleren op basis van onze bevindingen.

Hiervoor hebben wij 23 respondenten en verschillende experts geïnterviewd in zowel Nederlands als Franstalig België.

BRAIN-be

Het onderzoek "Folks, Authorities and Radicalism: between polarization and social construction" (FAR) wordt gefinancierd in het kader van het BRAIN-be programma van het Federaal Wetenschapsbeleid (BELSPO).

BRAIN-Be is een meerjarig onderzoeksprogramma dat in 2012 door BELSPO is gestart. Het versterkt de wetenschappelijke basis voor de beleidsontwikkeling, de strategie en het potentieel van de Federale Wetenschappelijke Instellingen (FWI's).

BRAIN-be ondersteunt single-, partner- of netwerkprojecten van 2 of 4 jaar. De projectselectie is gebaseerd op wetenschappelijke excellentie en het bereiken van nationale of internationale onderzoeksprioriteiten, evenals op federale beleidsbehoeften.

Voornaamste bevindingen

De participanten die hebben deelgenomen aan de interviews voor dit rapport hebben **verschillende incidenten en gebeurtenissen meegemaakt die hen doen vermoeden dat ze ergens geseind staan**. Het gaat om ontslag, tegengehouden worden aan de luchthaven, invasieve politiecontrole of geblokkeerde bankrekening. Reisbeperkingen aan de luchthaven was het vaakst voorkomend.

Uit onze bevraging blijkt dat **de impact van zo'n seining op het alledaagse leven van onze respondenten groot is**. De meest ingrijpende impact van een seining is een inkomensverlies omwille van een ontslag. Dit was het geval voor onze respondenten die een negatief veiligheidsadvies kregen en op staande voet ontslagen werden. Hoewel een negatief veiligheidsadvies niet altijd bindend is, kiezen veel werkgevers ervoor om dit uit te voeren en hun medewerker te ontslaan. De getroffen personen kwamen dan vaak zonder inkomen te staan. Ook een reisbeperking of de sluiting van een bankrekening omwille van een seining kan tot geldverlies leiden. Wanneer iemand aan de grens wordt tegengehouden, of niet op reis mag vertrekken, betekent dit vaak dat de gemaakte hotel- en vluchtkosten verloren gaan. Naast inkomen- of geldverlies, hebben deze seiningen echter ook zware gevolgen op het mentaal en psychisch welzijn van de betrokkenen.

Uit onze bevraging blijkt dat **het aanvechten van een signalisatie erg moeilijk** is. We maken hierbij het onderscheid tussen zij die in beroep gaan omwille van een negatief veiligheidsadvies en de anderen. Een beroep tegen een reisbeperking of afgesloten bankrekening omwille van veiligheidsredenen is erg moeilijk, zometer onmogelijk. Er bestaan ook geen officiële procedures om een beroep tegen vermoedelijke seiningen aan te tekenen. Wanneer iemand in beroep gaat omwille van een negatief veiligheidsadvies bestaat er een formele beroepsprocedure bij het Beroepsorgaan maar de bevroegde respondenten ervoeren de procedure echter als omslachtig en onduidelijk.

Hoewel ze slachtoffer waren van de gevolgen van preventieve signalisaties, bleken **de meeste geïnterviewden voorstander te zijn van een beleid rond radicalisering en terrorisme**. Meer zelfs, slechts weinigen stelden het bestaansrecht van zo'n beleid in vraag en bijna iedereen vond het legitiem dat een overheid haar eigen burgers zou surveilleren onder bepaalde omstandigheden. Hoewel hun vertrouwen in de overheid was aangetast door wat ze hadden meegemaakt, vonden onze respondenten het ook belangrijk dat de overheid haar bevolking veilig zou stellen. Het beleid moet echter volgens onze respondenten met duidelijke, objectieve en gerechtvaardigde criteria werken. Ze laken het feit dat mensen zonder duidelijke bezwarende elementen of effectieve bewijzen geseind kunnen worden en ervaren dit als onrechtvaardig.

•

Contact

Naam, Voornaam: Nadia Fadil, Arthemis Snijders & Kaoutar Boustani

Instelling/Afdeling: Department Social and Cultural Anthropology, Faculteit Sociale Wetenschappen, KU Leuven

e-mail: nadia.fadil@kuleuven.be, arthemis.snijders@kuleuven.be, kaoutar.boustani@kuleuven.be

Website: <https://soc.kuleuven.be/anthropology/research/deradicalization-policies>

BRAIN-be bestrijkt een breed spectrum van thematisch onderzoek, variërend van biowetenschappen tot cultureel erfgoedbeheer tot een aantal maatschappelijke uitdagingen.

Het FAR-project werd gecoördineerd door het Centre d'Étude de la Vie Politique (CEVIPOL) van de Université Libre de Bruxelles (ULB), en gezamenlijk uitgevoerd door het Interculturalism, Migration and Minorities Research Centre (IMMRC) van de Katholieke Universiteit Leuven (KU Leuven) en de Operationele Directie Criminologie van het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (NICC)